

Αλλαγή του τρόπου επιστημονικής
πληροφόρησης με τη χρήση
δημοσιευμάτων ανοιχτής πρόσβασης
και ιδρυματικών αποθετηριών

Γεωργία Κατσαρού
Διεθνές Κέντρο Ελληνικών και Μεσογειακών Σπουδών

Πάτρα
2006

Εμπόδια στην πληροφόρηση

- Προσωπικοί και/ ή ψυχολογικοί λόγοι
- Γεωγραφικοί φραγμοί
- Οικονομικοί φραγμοί
- Νομικοί φραγμοί
- Έλλειψη τεχνικών δεξιοτήτων
- Γλωσσικοί περιορισμοί
- Κοινωνικά εμπόδια
- Έλλειψη ελεύθερου χρόνου

Οικονομικές μεταβολές 1986-2000

- Αύξηση κόστους περιοδικών : 226%
- Αύξηση διαθέσιμου ποσού για την αγορά περιοδικών : 192%
- Μέσος όρος αύξησης τιμών προϊόντων: 57%

Ανοιχτή Πρόσβαση – Budapest Open Access Initiative

- ...η δωρεάν πρόσβαση στα δημοσιεύματα η οποία δίνει τη δυνατότητα στους χρήστες να μπορούν να διαβάσουν, «κατεβάσουν», αντιγράψουν, μοιραστούν, εκτυπώσουν, ψάξουν, ευρετηριάσουν, κάνουν παραπομπές στο πλήρες κείμενο των δημοσιευμάτων ή να το χρησιμοποιήσουν για οποιοδήποτε νόμιμο λόγο χωρίς οικονομικούς ή νομικούς περιορισμούς.

Ανοιχτή Πρόσβαση – Budapest Open Access Initiative

Στρατηγικές επίτευξης της ανοιχτής
πρόσβασης:

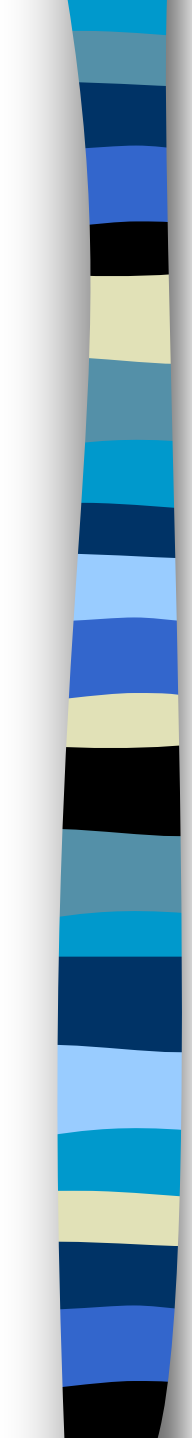
- Αυτο-αρχειοθέτηση (Self-archiving)
- Στήριξη και προώθηση της νέας γενιάς περιοδικών από τους επιστήμονες

Ανοιχτή Πρόσβαση – Bethesda Statement on Open Access Publishing

Προϋποθέσεις ανοιχτής πρόσβασης:

- Ο δικαιούχος πνευματικών δικαιωμάτων να εγγυάται σε όλους τους χρήστες δωρεάν και χωρίς περιορισμούς πρόσβαση στα δημοσιεύματα
- Κατάθεση δημοσιευμάτων το λιγότερο σε ένα ιδρυματικό αποθετήριο

Ανοιχτή Πρόσβαση – Berlin Declaration on Open Access to Knowledge in the Sciences and Humanities

...μία περιεκτική πηγή της ανθρώπινης γνώσης και της πολιτιστικής κληρονομιάς που έχει γίνει αποδεκτή από την επιστημονική κοινότητα.

Πνευματικά Δικαιώματα – Creative Commons

Άδειες

- Attribution (απόδοση)
- Noncommercial (μη εμπορική)
- No derivative works (όχι δευτερογενή έργα)
- Share alike (μοιράσου με τον ίδιο τρόπο)

Πνευματικά Δικαιώματα – GNU Free Documentation License

- Δίνεται η δυνατότητα στους χρήστες να αντιγράψουν, διανείμουν, τροποποιήσουν/ μη τροποποιήσουν και να χρησιμοποιήσουν για κερδοσκοπικούς ή μη κερδοσκοπικούς λόγους την πληροφορία που χρειάζονται.
- Μεταφέρεται η ίδια ακριβώς άδεια και στα δημοσιεύματα στα οποία γίνεται αναφορά σε δημοσιεύματα υπό την άδεια GNU

Ιδρυματικά Αποθετήρια

- Ψηφιακές συλλογές που συσσωρεύουν και διατηρούν την πνευματική παραγωγή ενός πανεπιστημίου ή μίας πολυπανεπιστημιακής κοινότητας.
- Περιεχόμενο θεσμικά καθορισμένο, επιστημονικό, συσσωρευτικό, διαρκές, ανοιχτό και διαλειτουργικό
- Προανάτυπα, υπό συγγραφή άρθρα, δημοσιευμένα άρθρα, διδακτικό υλικό, διπλωματικές εργασίες κτλ.
- Λειτουργούν ως ψηφιακές βιβλιοθήκες που εξασφαλίζουν την αποθήκευση, αναζήτηση και ανάκτηση της επιστημονικής πληροφορίας ανεξάρτητα από το μέγεθός της.

Ιδρυματικά Αποθετήρια - Αξιολόγηση Δημοσιευμάτων

■ Μοντέλο Δημοσίευσης «Guild»

...μόνο τα μέλη μίας συγκεκριμένης ομάδας (π.χ. επιστημονικό και ερευνητικό προσωπικό ενός πανεπιστημίου, μέλη μίας επιστημονικής ομάδας) να έχουν το δικαίωμα να καταθέτουν τα συγγράματά τους στο ιδρυματικό αποθετήριο.

Ιδρυματικά Αποθετήρια – Λογισμικό

- Archimede
- ARNO
- CDSware
- DSpace
- Eprints
- Fedora
- OPUS

Ιδρυματικά Αποθετήρια – Πλεονεκτήματα

- Ανάδειξη επιστημονικής παραγωγής ενός ιδρύματος
- Μεγαλύτερη αναγνωρισιμότητα και αναγνωσιμότητα συγγραφέων
- Ελεύθερη από οικονομικούς και νομικούς φραγμούς πρόσβαση στην πληροφορία
- Ευκολότερη ανάκτηση πληροφοριών
- Αλλαγή τρόπου διδασκαλίας
- Αλλαγή στη διαχείριση συλλογής των βιβλιοθηκών
- Αντιμέτωπιση πνευματικών δικαιωμάτων
- Διαφήμιση περιοδικών που θα δημοσιεύουν μέρος του περιεχομένου τους σε ιδρυματικά αποθετήρια

Ιδρυματικά Αποθετήρια – Αδυναμίες

- Διστακτικότητα συγγραφέων
- Έλλειψη ελέγχου ποιότητας του περιεχομένου
- Πνευματικά δικαιώματα
- Επιφόρτωση του διδακτικού και ερευνητικού προσωπικού με προστιθέμενο φόρτο εργασίας